

ศิลปากร

นิตยสารรายสัปดาห์ของกรมศิลปากร

ปีที่ ๑๕

เล่ม ๖

มีนาคม

พ.ศ. ๒๕๑๕

สารบัญ

ปีที่ ๑๕ เล่ม ๖

มีนาคม

๒๕๑๕

๑. สารสันสมเด็จ สมเด็จฯ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศฯ และสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ	หน้า ๑
๒. รายงานตรวจราชการเมืองราชบุรีและเมืองสมุทรสงคราม ร.ศ. ๑๑๓ กรมหมื่นดำรงฯ ทูลเกล้าฯ ถวาย กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	„ ๒๒
๓. พระเจ้ารามคำแหงในประวัติศาสตร์ราชวงศ์หงวน ... ดร. สืบแสง พรหมบุญ	„ ๓๕
๔. ไพร์ฟ้าข้าไทในจารึกพ่อขุนรามคำแหง ศรี อมาตยกุล	„ ๕๕
๕. พระประวัติ หม่อมเจ้าประวิช ชุมสาย... .. ทรงสวรรค์ นิลคำแหง	„ ๖๕
๖. คำอ่านจารึกบนแผ่นไม้สัก ในพุทธสถาน อักษรไทย (ฝักขาม) และไทยเหนือ ภาษาไทยและภาษาบาลี จ.ศ. ๑๑๖๖ ได้มาจากพุทธสถาน ตำบลข้างกลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เทิม มีเต็ม อ่าน ทองสืบ ศุภะมาร์ค แปล ประสาร บุญประคอง ตรวจแก้และอธิบายคำ	„ ๘๗
๗. การสืบเชื้อสายในแผ่นดินกัน ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุต แสงวิเชียร	„ ๕๕
๘. พิธีเปิดอาคารหลังใหม่ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร วันพฤหัสบดีที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๕ ทรงสวรรค์ นิลคำแหง	„ ๕๕
๙. ศาสนาพราหมณ์ในอาณาจักรขอม ศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัททิศ ทิศกุล ทรงเรียบเรียง	„ ๑๑๕

SILPAKON

Vol. 15

March, 1972

No. 6

CONTENTS

1. "San Somdet" (Letters Between Their Late Royal Highnesses
Prince Naris and Prince Damrong)	Page 1
2. Report on the Official Inspection of Prince Damrong in Muang Ratchaburi
and Muang Samut Sakhon, B.E. 2441
by National Archives Division, Department of Fine Arts	„ 22
3. King Ramkamhaeng in the History of Yüan Dynasty
by Dr. Subsaeng Phromboon	„ 39
4. Retainers in King Ramkamhaeng Stone Inscription
by Tri Amatayakul	„ 55
5. Biography of M.C. Prawit Jumsai
by Songsarn Nilkamhaeng	„ 65
6. Reading and Explanation of Thai and Pali Inscription on Teak Wood, in
Thai Fak Kam and Northern Thai Characters, B.E. 2347, from Buddhist
Hall, Tambon Chang Khlan, Amphoe Muang, Changwat Chiangmai
by Toem Meetem, Thongsub Subhamak, and Prasarn Boonprakong	„ 87
7. Family Tree of Conjoined Twins
by Professor Doctor Sud Saengwichian	„ 95
8. An Inauguration Ceremony of the New Building of Dramatic Art College,
Department of Fine Arts, February 3, 1972
by Songsarn Nilkamhaeng	„ 99
9. Brahminism in Khom Kingdom
by Professor M.C. Subhadradis Diskul	„ 115

คำอ่านจารึกบนแผ่นไม้สัก ในพุทธสถาน อักษรไทย (ฝักขาม) และไทยเหนือ ภาษาไทยและบาลี จ.ศ. ๑๖๖๖

ได้มาจากพุทธสถาน ตำบลช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่กอง
หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร เดินทางไปสำรวจและอัดสำเนาจารึกมาเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์
พ.ศ. ๒๕๑๓

ปัจจุบันจารึกหลักนี้อยู่ที่พุทธสถาน จังหวัดเชียงใหม่
เนื้อวัตถุที่จารึกเป็นไม้สัก

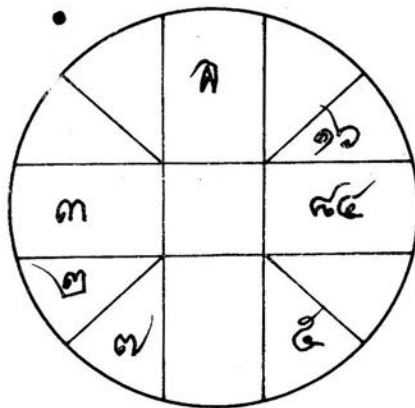
วัดขนาดส่วนกว้าง ๔๓.๕ ซม. ส่วนสูง ๑๐๖ ซม. ส่วนหนา ๔ ซม.

นายเทิม มีเต็ม อ่าน

นายทองสับ สุทะมารีค แปล

นายประสาร บุญประคอง ตรวจสอบแก้และอธิบายคำ

ด้านที่ ๑

คติ ๑๕

นาที่ ๕๙

ฤกษ์ ๑๐

นาที่ ๑๕

คำจารึก

๑. ศุภมาสตุกรุณสพศสกราชคณนาจาโคยโคย
ไทยโวหาราปรมา
๒. ณ สกราชไต ๑๖๖๖ ตัวไนปีรกาบใจไต
มากมาสปรณมีคิโคย

คำอ่านปัจจุบัน

ศุภมาสตุกรุณสพศ ศักราชคณนาจาโคย ไค
ไทยโวหารา ประมา-
ณ ศักราชไต ๑๖๖๖(๑) ตัว ไนปีกาบใจ(๒) ไค
มาฆมาส(๓) ปรณมี(๔) คือไค

จารึกบนแผ่นไม้สัก ด้านที่ ๑

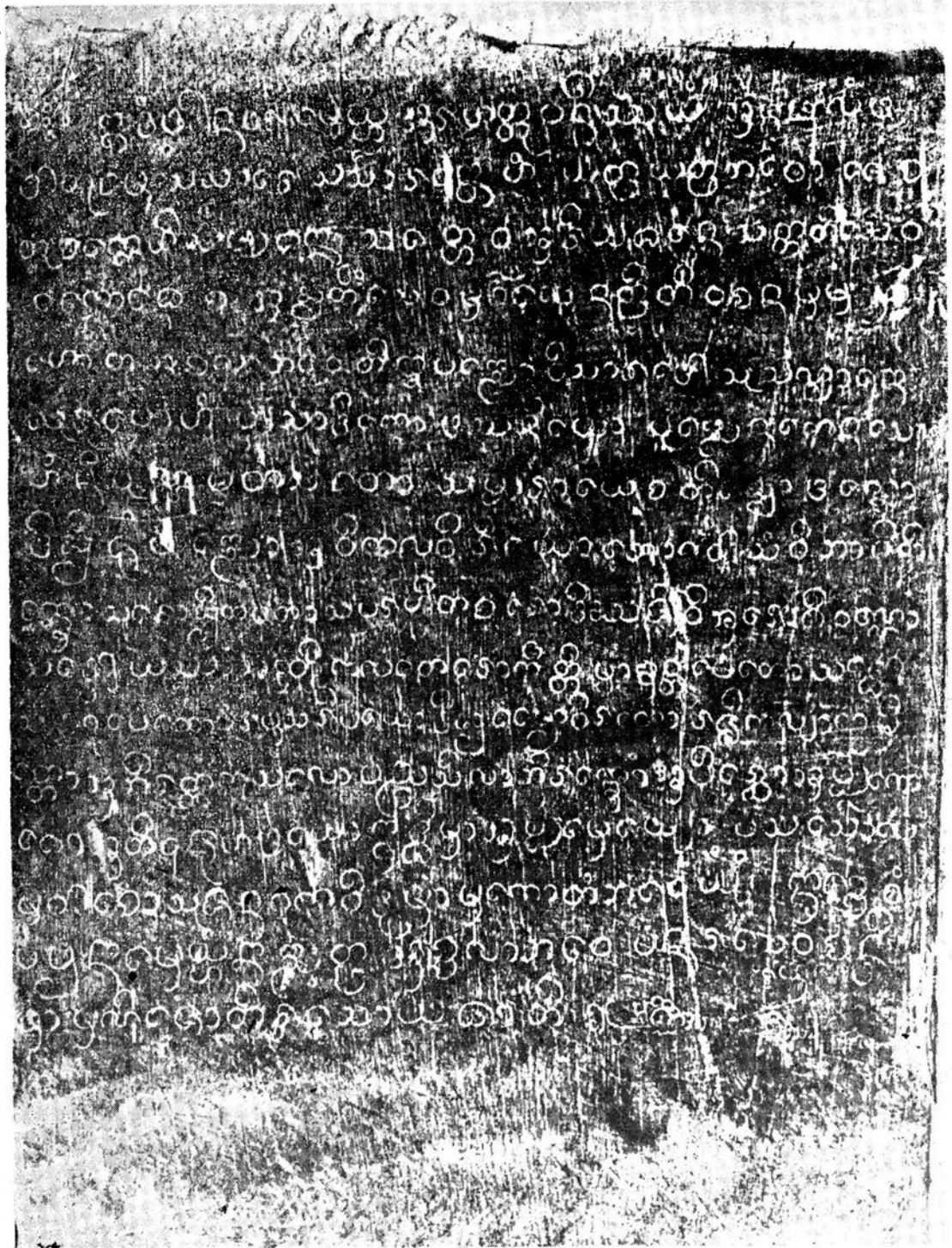
พุทธสถาน ต. ข้างกลาน อ. เมือง จ. เชียงใหม่

คำจารึก	คำอ่านปัจจุบัน
๓. ไทยภาสาวาเคือร ๕ เพงเมงวัน ๕ ไทยกคใจัย	ไทยภาสาวาว่าเคือน ๕(๕) เพ็ง(๖) เม็ง(๗) วัน ๕ ไทยกคใจัย(๘)
๔. นกขตตฤกษทัวซี้มากเทวดาศฐิตโนสิงห์	นักขัตตฤกษทัวซื่อ มาฆ(๙)เทวดาสถิตโนสิงห์—
๕. เตโชราศีมีงอุคมาณฉายาอันวิเสศเหตุนั้น ส้ม	(เตโช) ราศีมีนอุคมาณฉายาอันวิเศษ เหตุนั้น สม—
๖. เ็จเสฐฐาปรมบ่อพิตรราธราชเจ้าต้นชี พรปรมา	เด็จเสฐฐา บรมบพิตรราธราชเจ้า ต้นชื่อ พระบ (ร)มรา—
๗. ซาธิปตีศรีสุริยวง้องศสุรศักดิ์ส้มยามหาอุคิต	ซาธิปตี ศรีสุริยวงค์ องศ์สุรศักดิ์สมญามหาอุคิต
๘. ยราชชาติราไชยศากคเจ้าขันธเสมา พิงตราขยง	ยราช ชาติราไชยศากค เจ้าขันธเสมา พิงตราเชียง
๙. โหม ต้นไต้ตามราชธรมกับทั้งราชโอรสสา บุตอรุคต	โหม ต้นไต้ตามราชธรม กับทั้งราชโอรสา บุตรอรุคต—
๑๐. มสิเนหาแลอครราชเทวีต้นเกล้าแกโวโร นาง	มสิเนหา แลอครราชเทวีต้นเกล้า(๑๐) แกโวโร นาง
๑๑. ชู้ต้นมีญาณยุติวิสุทรศุทธาไสยในพุทธ ศาสนามา	ชู้ตน(๑๑) มีญาณยุติวิสุทรศุทธาเลื่อมใสใน พุทธศาสนามาก
๑๒. นักมักโครให้รุ่งเรืองในศาสนาห้าพันปี ปืมทัว (ย)	นัก มักโครให้รุ่งเรืองในศาสนา ๕๐๐๐ ปี ปืมทัว
๑๓. บันคานปราสาทอวยโอตวรสาบติดพัรต ต้นส้ม	บันคาลปราสาท อวยโอตวรสา ปฏิพัท ตนสม—
๑๔. เ็จพรองคตรองตรศ้อถรมคิมี่พรหีฤ	เด็จพระองค์ตรองตรศ้อรธธรมคิมี่พระหฤ—
๑๕. ไทยบ่ออิมโนวันบำเพงทานาทิสุจจริตคก่า	ทัยบ่ออิม โนวันบำเพงทานาทิสุจจริตกรรม
๑๖. คียั้งจิงให้ชาวทงหลายสร้างแปลงแแตง ปราสา	คียั้ง จิงให้ชาวทงหลายสร้างแปลงแแตง ปราสา—
๑๗. ทแล้วใส่สุวรรณค้ำแสงไสยจิตรก้าก้าทำลาย	ท แล้วใส่สุวรรณค้ำแสงไสยจิตรกรรม กระทำลาย
๑๘. คออันบ่อรบรรบอเทานันได้สร้างยังพุทธพิ	คอกอันบริบรรณ(๑๒)บเทานัน ได้สร้างยังพุทธพิ

คำจารึก	- คำอ่านปัจจุบัน
๑๙. มพงสารรูปแล้วด้วยเหมวณคีคีแดงแพง กิงตน	มพพงสารรูปแล้วด้วยเหมวณคีคีคือแดงแพง กิงตน(๑๓)
๒๐. ไสในผอบแก้วอันบ่อริสุทรไสงามเพื่อ ไว้ให้เป็น	ใสในผอบแก้วอันบริสุทรไสงาม เพื่อ ไว้ให้เป็น
๒๑. ตราแก่พุทธศาสนา จิงไดนิมนตนาพรพุทธ ธาตุ	ตราแก่พุทธศาสนา จิงไดนิมนตนาพระพุท ธาตุ
๒๒. เจ้าองค์ปราเสตในอัครรัฐด้วยทองมา เมตตาได้	เจ้าองค์ประเสริฐในอัครรัฐด้วยทอง มา เมตตา ได้
๒๓. สถิตพระตำนงค์ทรงในสุวรรณปราสาททำ กางพิ	สถิตพระตำนงค์ ทรงในสุวรรณปราสาท ท่วม กลางพิ-
๒๔. งไชวันนั้นแล ฯ ๖ ๖	งไชวันนั้นแล ฯ ๖ ๖

อธิบายคำ

- (๑) ๑๑๖๖ เป็นจุลศักราช = พุทธศักราช ๒๓๔๗
- (๒) ปีกาบใจ คือ กาบ = เอกศก. ใจ = ปี่ชวด. เป็นปี่ชวด เอกศกของไทยภาคเหนือ แต่ตรงกับปี่ชวด ฉศกของไทยภาคกลาง เพราะวิธีนับศกของไทยภาคเหนือน้อยกว่าของไทยภาคกลาง ๕ ปี เช่น ๖ (หรือ ฉศก) ของไทยภาคกลาง = ๑ (หรือ กาบ เอกศก) ของไทยภาคเหนือ ในที่นี้จึงอ่านว่า กาบ = เอกศก ใจ = ปี่ชวด เป็นปี่ชวดเอกศกของไทยภาคเหนือ
- (๓) มาฆมาส = เดือนสาม
- (๔) ปุณมี = วันเพ็ญกลางเดือน
- (๕) เดือน ๕ ของไทยภาคเหนือ = เดือน ๓ ของไทยภาคกลาง
- (๖) เพ็ง = วันเพ็ญ
- (๗) เม็ง คือ เป็นชื่อชนชาติโบราณที่อยู่ทางเหนือแหลมอินโดจีน นับว่าเป็นบรรพบุรุษของมอญ
- (๘) กคใจ = เป็นชื่อวันของไทยชนิดหนึ่ง
- (๙) มาฆ เป็นชื่อฤกษ์ที่ ๑๐ คือ ดาวแข่งม้า หรือ ดาวถั่ง หรือดาววงนอก
- (๑๐) เกล้า = ประธาน, หัวหน้า
- (๑๑) ชู้ตนหรือชู้ตน = ทุกคน
- (๑๒) บริบูรณ์ = บริบูรณ์
- (๑๓) คิง = คน

จารึกบนแผ่นไม้สัก ด้านที่ ๒
 พุทธสถาน ต. ช้างกลาง อ. เมือง จ. เชียงใหม่

ด้านที่ ๒

คำจารึก

- ๑. อิทธิ ทานนวรรี เมยฺหิ อรหตุตฺตฺปนฺนิตฺตสฺสํ อคฺคผลํ ท
- ๒. ทาทฺตฺเม สํสาเร สงฺสารถนฺตาทํ ยตฺถ ยตฺถ ภาโว เม จ
- ๓. ตฺจจกฺเกหิ สมฺปนฺโน สตฺเตว อริยธเน สตฺตติเสว อ
- ๔. วโกเช จ อฏฺฐติเสว มงฺกเล นคฺคิ ทิวจัน มม มา
- ๕. โหตุ อจฺจลาภเว ติกฺขปฺญฺโญ วิสารถุ สุตฺตธฺรฺวาน
- ๖. สฺสรุไปหํ ปาสาทิกโก ทสฺสนีโย ปุณฺณเณ เตน โส
- ๗. หิ นิปฺนฺณมวาสโต สมฺปฺราเย จ ติฏฺฐิฏฺฐุ ทกฺโข
- ๘. ทิฏฺฐิฏฺฐุปฺญฺโญ อวิกฺลวิริโย โภควายํ วิภาคีติ
- ๙. กฺโข สฺโรฏฺฐิตโต สปรหิตจโร ทิมชฺวี อโรคิวนฺโณ
- ๑๐. สทฺโท ยสฺสสฺส อติพลวตโร กิตฺติมา ชนฺตฺตฺเมโต สทฺโธ
- ๑๑. สตฺตฺตฺวเปโต ปรมสฺริปโย ทิฏฺฐิธฺมโม วิรโต รชฺชิกฺลยฺยานมิ
- ๑๒. ตฺโต อภิรตฺตฺกฺสโล ปญฺจสํลาภิรฺกฺโข อปฺปิโจ อปฺปโก
- ๑๓. โธ อติวฺชฺชหฺโย อิทธิมา อปฺปเมยฺโย ปสฺโสเป
- ๑๔. มวาโจ สฺชนคฺคฺวิทฺมามโก ตํ ภเวยฺยํ อิจฺจเว
- ๑๕. ปปฺปนา เมยฺหิ นาณฺณตฺต อจฺจลาภเว ปนฺนรเสว (อินฺทฺ) จนฺทิ
- ๑๖. มา มณฺโฆติรฺโส ยถาติ ฯ ฯ ะ

เรียบเรียงใหม่

อิทธิ ทานนวรรี เมยฺหิ อรหตุตฺตฺปนฺนิตฺตสฺสํ อคฺคผลํ ทาทฺตฺเม สํสาเร สงฺสารถนฺตาทํ ยตฺถยตฺถ ภาโว เม จตฺจจกฺเกหิ สมฺปนฺโน สตฺเตว อริยธเน สตฺตติเสว อวโกเช จ อฏฺฐติเสว มงฺกเล นคฺคิ ทิวจัน มม มา โหตุ อจฺจลาภเว ติกฺขปฺญฺโญ วิสารถุ สุตฺตธฺรฺวาน สฺสรุไปหํ ปาสาทิกโก ทสฺสนีโย ปุณฺณเณ เตน โสหิ นิปฺนฺณมวาสโต สมฺปฺราเย จ ติฏฺฐิฏฺฐุ ทกฺโข ทิฏฺฐิฏฺฐุปฺญฺโญ อวิกฺลวิริโย โภควายํ วิภาคี ติกฺโข สฺโรฏฺฐิตโตสปรหิตจโร ทิมชฺวี อโรคิ วนฺโณ สทฺโท ยสฺสสฺส อติพลวตโร กิตฺติมา ชนฺตฺตฺเมโต สทฺโธ สตฺตฺตฺวเปโต ปรมสฺริปโย ทิฏฺฐิธฺมโม วิรโต รชฺชิกฺลยฺยานมิตฺโต อภิรตฺตฺกฺสโล ปญฺจสํลาภิรฺกฺโข อปฺปิโจ อปฺปโกโธ อติวฺชฺชหฺโย อิทธิมา อปฺปเมยฺโย ปสฺโส เปมวาโจ สฺชนคฺคฺวิทฺมามโก ตํ ภเวยฺยํ อิจฺจเว ปปฺปนา เมยฺหิ นาณฺณตฺต อจฺจลาภเว ปนฺนรเสว (อินฺทฺ) จนฺทิมา มณฺโฆติรฺโส ยถาติ ฯ

คำแปล

ขอทานอันประเสริฐของข้าพเจ้านี้ จงให้ผลเลิศที่มีพระอรหัตต์เป็นอุปนิสัยแก่ข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้ายังเวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏ ในภพใด ๆ ที่ข้าพเจ้าเกิด จงประกอบด้วยจักรสี่ อริยทรัพย์ เจ็ด อวโกระสามสิบเจ็ด และมงคลสามสิบแปด คำว่า “ไม่มี” จงอย่ามีแก่ข้าพเจ้า ในอัตรภาพนั้น ขอให้ข้าพเจ้ามีปัญญาเฉียบแหลม มีความเฉลียวฉลาด มีทรวดทรงงดงาม มีรูปสวยงาม พอใจน่าดู ด้วยบุญนั้น ขอให้ข้าพเจ้านั้น อยู่อย่างสุขสบาย และในภพเบื้องหน้า ขอให้ข้าพเจ้า ตั้งตัวได้มีความขยัน มีความคิดเห็นตรงและมีปัญญา มีความเพียรไม่ทอดอย มีโภคทรัพย์ รู้จัก แบ่งปันเฉียบแหลม ยืนหยัดอยู่อย่างกล้าหาญ และเที่ยวทำประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้อื่นด้วยความ ยินดี มีอายุยืนยาว ไม่มีโรค มีผิวพรรณ มีเสียง (ไพเราะ) มียศศักดิ์ มีกำลังมาก มีชื่อเสียง เป็นคนมีศรัทธา เป็นคนมีเสียงก้องกังวานเห็นแก่ความยุติธรรม เว้น(ความชั่ว) เป็นกัลยาณมิตร ของราชสกุล ยินดีการกุศล รักษาศีลห้า มกน้อย โกรธน้อย มีใจเที่ยงตรง มีฤทธิ์อำนาจ หาที่ เปรียบมิได้ มีใจปลอดโปร่ง มีวาจาน่ารัก เป็นผู้รู้จักคุณและนับถือคนดี ความตั้งใจแน่วแน่ของ ข้าพเจ้าอย่างนี้ ทั้งนี้ พึงมีแก่ข้าพเจ้าในอัตรภาพนั้น ไม่ใช่อื่น เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ และ แก้วมณีอันแวววาวฉะนั้น ๆ